METSÄTALOUS

Taimikonhoidossa raivaussaha on edelleen suurin tekninen innovaatio. **PUHEENJOHTAJA OLLI LAITINEN, METSÄTEHON SEMINAARI**

Varovainen metsänkäsittely säilyttää rauhan

Metsähallitus vaalii Muoniossa saavutettua metsärauhaa maisemahakkuilla. Erityishakkuut takaavat metsän peitteisyyden, joka on tärkeää alueen matkailuyrityksille ja poronhoidolle.

JURI LAURILA / METSÄHALLITUS

Poiminta-, pienaukko- ja harvennushakkuut säilyttävät Ylimuonion metsät peitteisinä. Kuvassa näkyy Miasniemen vasta käsitelty leimikko.

KARI LINDHOLM

”Miasniemen pienaukot ovat alle 0,3 hehtaarin kokoisia. Ne taimettuvat luontaisesti”, Metsähallituksen suunnittelija Pauliina Kulha kertoo.

MUONIO

Pitkistä metsäkiistoistaan tunnetun Muonion valtionmailla nautitaan metsärauhasta, johon päästiin Metsähallituksen ja muoniolaisten sidosryhmien yhteistyöllä viime keväänä.

Sopua edelsi kiistan osapuolten yksimielisyys Ylimuonion valtionmaiden käytöstä.

”Kuntalaisten, matkailun, porotalouden ja Metsähallituksen intressit on sovitettu yhteen Tunturi-Lapin maakuntakaavan linjausten mukaisesti”, Metsähallituksen aluejohtaja **Kii Korhonen** Rovaniemeltä kertoo.

Ylimuonion noin 14 300 hehtaarin yhtenäistä metsäaluetta pidetään tärkeänä etenkin alueen matkailulle. Metsissä liikkuvat erämaisia kokemuksia janoavat matkailijat, jotka jättävät Muonioon miljoonia euroja vuodessa.

”Matkailu työllistää Muonion 1100 asukkaan kunnassa noin 600 henkilöä, valtionmaiden metsätalous tuskin ketään”, Harrinivan Lomakeskuksen toimitusjohtaja **Kyösti Pietikäinen** vertaa.

Sovinnon myötä Pallastunturien länsipuolelle perustettiin maisemametsänhoidon valtakunnallinen pilottialue. Ylimuonion ensimmäinen leimikko Kätkäsuvannon Miasniemessä käsiteltiin äskettäin metsän peitteisyyden säilyttävällä pienaukko- ja harvennushakkuulla.

”Hakkuut metsänkasvun äärialueilla ovat pelleilyä. Niillä ei ole juuri taloudellista merkitystä”, Pietikäinen kritisoi.

Metsä suojeltiin kovalla rahalla

Metsähallituksen hakkuupyrkimykset Ylimuoniossa nostivat vastarintaa jo 1980-luvulla. Tästä syystä alueella ei ole hakattu metsää lainkaan.

> Hakkuut metsänkasvun äärialueilla ovat pelleilyä.«
> **KYÖSTI PIETIKÄINEN**

”Alue oli ongelmallinen. Sieltä jouduttiin pysymään pois, vaikka se luettiin metsätalousalueeksi”, Korhonen luonnehtii.

Muonion metsäkiista kärjistyi uudelleen talvella 2006.

”Metsähallitus suunnitteli jälleen hakkuita Ylimuonion metsiin, jotka ovat meidän viimeiset erämaametsät Pallas-Yllästunturin kansallispuiston ulkopuolella”, Pietikäinen sanoo.

Kuntalaisten ja matkailuyrittäjien vastarinnan jälkeen Metsähallitus suostui rauhoittamaan 2 500 hehtaaria metsää hakkuilta kymmeneksi vuodeksi sillä ehdolla, että yritykset korvaavat hakkuutulojen menetykset.

”Maksoimmekin yhdessä Hotelli Olostunturin kanssa Metsähallitukselle huomattavat suojelurahat.”

Sopimuksen yhteydessä osapuolet päättivät, että alueen maankäyttöasiat ratkaistaan tulevassa maakuntakaavassa.

”Ylimuonio merkittiin kaavaan matkailu-, metsätalous- ja porotalousvaltaiseksi alueeksi. Ehtona metsätaloustoimille oli Ylimuonion valtionmaiden käyttösuunnitelman laatiminen”, Korhonen toteaa.

Käyttösuunnitelman toteutumista seurataan

Ylimuonion valtionmaiden käyttösuunnitelma laadittiin matkailuyritysten, paliskunnan, kyläyhdistysten, luontojärjestön, riistanhoitoyhdistyksen, kunnan, yrittäjien etujärjestön ja Metsähallituksen yhteistyönä.

Osapuolten yksimielisesti hyväksymän käyttösuunnitelman myötä matkailuyrittäjien ja Metsähallituksen välinen suojelusopimus raukesi viime keväänä, ennen sopimuskauden päättymistä.

”Hyväksymme Miasniemessä näkemämme maisemahakkuut, joissa ei tehdä maanmuokkauksia, ja joissa metsänpeitto säilytetään”, sanoo Pietikäinen.

Työryhmä seuraa suunnitelman toteutumista. Hakkuut suunnitellaan maisemakuva ja erämaisuus huomioiden. Metsäautoteitä ei rakenneta, vanhat ja isot aihkit säästetään. Avohakkuita ja maanmuokkauksia ei tehdä lainkaan, ja erityishakkuiden aika on talvella.

Metsän peitteisyyden säilyttävillä poiminta-, pienaukko- ja harvennushakkuilla käsitellään noin 2 000 hehtaaria eli 15 prosenttia 8 335 hehtaarin käyttösuunnitelman metsätalousalueesta vuoteen 2040 mennessä.

Porotkin hyötyvät metsärauhasta

Muonion paliskunnan poroisäntä **Taisto Ristimella** on hyvillään metsärauhasta ja pehmeämmistä hakkuutavoista.

”Harvennettu metsä on poroille parempi kuin taaja metsä. Luontainen uudistaminen ei turmele jäkälikköjä. Tästä on saatu näyttöä Ylläksen alueella.”

Sen sijaan alueen yksityismaiden metsäauraukset ovat Ristimellan mukaan olleet varsin tuhoisia poronhoidon kannalta.

”Metsähallitus ei ole aurannut metsää ainakaan 20 vuoteen. Valtionmailla käsittelyjälki on ollut siistiä.”

Kun tiedetään, että valtionmaiden hakkuut eivät enää jätä jälkeensä rannattomia aukkoja, se lujittaa matkailuelinkeinon luottamusta Metsähallitukseen. Kii Korhonen toivoo, että metsätalouden ja matkailun intressit voidaan sovitella maisemametsänhoidon keinoin jatkossakin.

”Mikäli maisemametsät havaitaan hyväksi, voivat laajat metsäkiistat jäädä historiaan lopullisesti.”

KARI LINDHOLM

Miasniemi näyttää mallia

MUONIO

Maisemametsänhoidon valtakunnallisen pilottikohteen hakkuut ja puunajot päättyivät Miasniemessä hyvän korjuukelin vallitessa pari viikkoa sitten.

”Hakkuumenetelmistä käytössä olivat pienaukkokasvatus, poimintahakkuut sekä varovaiset harvennushakkuut”, Metsähallituksen suunnittelija **Pauliina Kulha** Kittilästä kertoo.

Ennen käsittelyä Miasniemen metsä oli harventamatonta männikköä, joka odotti ensiharvennusta.

”Koska kyseessä oli harventamaton kohde, saannosta viidennes tuli ajourilta. Myös maisemahakkuuseen kuuluvat pienaukot kasvattivat hakkuukertymää”, Kulha selvittää.

Miasjärven rannalla sijaitseva vanha tervahauta selittää, miksi erämaan keskellä kasvavasta metsästä ei juuri löytynyt järeitä runkoja.

”Suurimmat männyt lienee hakattu tervanpolttoa varten. Harvakseltaan kasvaneista siemenpuista syntyi nykyinen puusto, joka sitten riukuuntui harvennuksen puutteessa.”

Jatkossa Miasniemen leimikkoon hakataan lisää pienaukkoja, myös aukkojen välialueet harvennetaan uudelleen.

”Seuraamme, kuinka nyt hakatut alle 0,3 hehtaarin pienaukot taimettuvat siihen mennessä. Puuston eri-ikäisyys lisääntyy jatkossa, ja metsä säilyy peitteisenä.”

KARI LINDHOLM

Biotalous huutaa kilpailukykyä

Biotalous on valtava mahdollisuus koko metsäalalle. Ilman kilpailukykyä mahdollisuudet jäävät kuitenkin toteutumatta.

”Jotta biotalouden tarjoamat mahdollisuudet realisoituvat, tarvitaan sekä oikeita poliittisia päätöksiä että kilpailukyvyn jatkuvaa parantamista”, linjasi puheenjohtaja **Olli Laitinen** Metsätehon seminaarissa Helsingissä torstaina.

Laitisen listan kärjessä oli puun korjuun ja kuljetuksen kustannustehokkuuden vaaliminen. Sen jälkeen tulivat puun tarjontaa tukevat hankkeet. Myös metsänhoidossa on edelleen tehostamisen varaa. Siellä koneellistaminen on vasta edessä.

Puunkorjuu käy hyvästä esimerkistä tehokkuuden lisäämiseksi.

Koneellistaminen mullisti puunkorjuun lopullisesti 1980-luvun puolivälin jälkeen, kun metsiin ilmestyivät hakkuukoneet. Sitä ennen kuormatraktorit olivat syrjäyttäneet hevoset ja maataloustraktorit puun lähikuljetuksesta.

Metsänhoidon ja puunkorjuun kustannukset

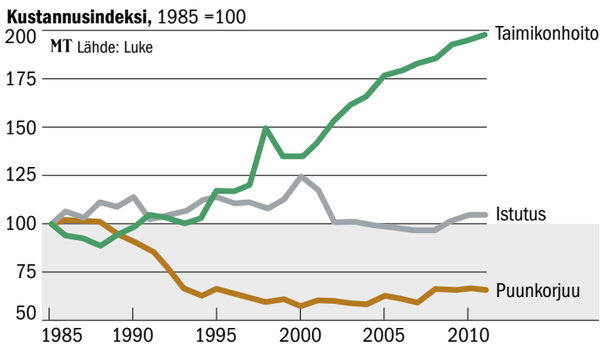

”Puunkorjuun kustannukset ovat pudonneet puoleen vuoden 1985 jälkeen. Siitä on kiittäminen koneellistumista”, totesi Laitinen.

Metsänhoitoa tehostamaan

Metsänhoidon töissä koneellistuminen on edennyt hitaammin. Se näkyy kustannuksissa.

Metsänviljelyssä kustannukset ovat pysyneet suunnilleen ennallaan. Säästöjä on saatu taimituotannosta, joka on tehostunut huomattavasti.

> Puunkorjuun kustannukset ovat pudonneet puoleen vuoden 1985 jälkeen. Siitä on kiittäminen koneellistumista.«
> **OLLI LAITINEN**

Viime vuosina aukkoja on istutettu koneilla. Koneet kaipaavat vielä kehittämistä.

Myös taimikonhoidossa riittää tekemistä. Sen kustannukset ovat kaksinkertaistuneet viimeisen 20 vuoden aikana.

”Taimikonhoidossa raivaussaha on edelleen suurin tekninen innovaatio. Se osoittaa, että ellei teknistä kehitystä tapahdu, kustannukset nousevat.”

JARMO PALOKALLIO

Männyntaimien tuotanto kasvoi

Metsänviljelyyn toimitettujen männyntaimien määrä kasvoi viime vuonna.

Taimitarhat tuottivat viime vuonna kaikkiaan 159,2 miljoonaa tainta. Edellisvuodesta tuotanto nousi yli 4 miljoonalla taimella.

Kuusen paakkutaimet oli suosituin taimilaji, niitä tuotettiin 105,3 miljoonaa kappaletta. Toisena tulivat männyn paakkutaimet 48,1 miljoonalla taimella. Niiden suosio oli kovimmassa kasvussa.

Lehtipuista suosituin oli rauduskoivu 5,1 miljoonalla taimella. Hieskoivun taimia tuotettiin 45 485 kappaletta.

Lähes kaikki metsänviljelytaimet olivat paakkutaimia. Paljasjuurisia kuusentaimia tuotettiin 77 330 kappaletta.

Muita kotimaisia puulajeja, visakoivuja, hybridihaapoja, lehtikuusia, tammia, tervaleppiä ja metsälehmuksia, tuotettiin vajaa puoli miljoonaa tainta. Niiden suosio oli selvässä laskussa.

Ulkomaalaisia puulajeja, douglaskuusia, kontortamäntyjä, mustakuusia, serbiankuusia ja siperianpihtoja, tuotettiin 51 007 kappaletta.

Niiden tuotanto kasvoi yli kahdella viidesosalla edellisvuotisesta.

Taimet tuotettiin valtaosin suurilla taimitarhoilla. Paikallisten taimitarhojen osuus oli kymmeneksen. Pientuottajat, kuten 4H-kerhot, tuottivat 387 680 tainta.

JARMO PALOKALLIO

Koivukuitupuun ja eukan hintaero kutistunut

”Eteläisen istutuspuun kilpailuetu Suomeen verrattuna on kaventunut, vaikka niiden puutuotosta on nostettu. Plantaasipuun hinta on noussut jo lähelle suomalaisen koivukuidun hintaa”, kertoi liiketoimintajohtaja **Jaakko Jokinen** Pöyryltä torstaina Metsätehon seminaarissa.

Eukalyptus maksoi Brasiliassa 1980-luvulla noin 10 euroa kuutiometriltä. Sen jälkeen plantaasien tuotto on moninkertaistunut, mutta silti myös tehdashinnat ovat nousseet.

Nykyään eukalyptus maksaa tehtaan portilla noin 30 euroa kuutiometriltä. Koivukuidun hinta tehtaan portilla on lähes sama eli 30–40 euroa kuutiometriltä.

Lehtikuitupuun hinta tehtaalla

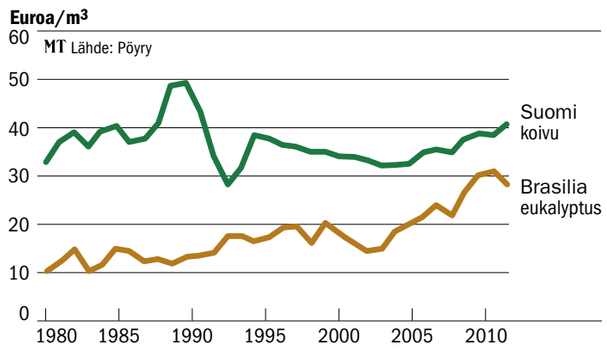

Jokinen selittää eukalyptuksen kallistumista maan muiden käyttömuotojen kilpailulla.

”Plantaasipuun hinta on noussut dramaattisesti. Se kertoo, että sokerin tai maissin tuottaminen samalla maalla voi olla parempaa bisnestä.”

Jokisen mukaan maan kallistuminen ei ole ongelma vanhoille tehtaille. Uusien tehtaiden perustamista maan kallistuminen ja muiden kustannusten nousu kuitenkin jarruttaa.

JARMO PALOKALLIO